UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani, Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis, Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non Problematicae Disquisitiones ... Tomus ...

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lugduni, 1652-1663

16. Circa Adulterium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-80586

Visual Library

illos, qui contraxere illas per ignorantiam, haud ſcientes ſcilicet, ſe eſſe conſanguineos. Communia hæc. Quæſierim autem, num comprehendantur, qui contraxêre credentes, ſe eſſe conſanguineos, aut affines intra gradus prohibitos, cum re vera non ſint?

167 *Comprehenduntur.* Comprehenduntur planè, Quia formaliter, voluntariè inceſtuosè contraxerunt. Sic Nauar. *ſum. c. 27. num.* 141. Sylueſt. *v. Matrimonium 7. q. 13. dicto* 5.

168 *Non comprehenduntur.* Non comprehenduntur. Quia re vera nullum à parte rei inceſtum commisêre. Ita Fagund. *Deca. lib. 6. cap. 6. num.* 37. & alij communiter.

169 *His hæreo.* His hæreo. Quia cum hæc excommunicationis pœna non imponatur in iure niſi iis, qui in rei veritate inceſtum committunt; minimè excommunicatione innodabitur, qui nullum re vera patrauit inceſtum.

CAPVT XVI.

Circà Adulterium.

PROBL. XXIII.

Coniux adulter poteſt, & non poteſt de iuſtitia debitum ab innocente coniuge exigere.

170 *De iuſtitia petere non poteſt.* Minimè poteſt de iuſtitia petere, poteſt tamen licitè ex amicitia, ſiue publicum ſit adulterium, ſiue occultum: & ſiue coniux innocens illud ſciat, ſiue ignoret. Quia licet coniux adulterans ipſo iure amittat ius exigendi, non tamen perdit ius rogandi, vt ſibi concedat alter ſi voluerit. Vnde ſequitur, poſſe coniugem innocentem negare debitum adulteranti abſque vlla Iudicis authoritate: nam adulterans ipſo facto perdit ius de iuſtitia exigendi; fidem namque frangenti fides poteſt frangi, *l. Cum proponas, C. de pactis. cap. Peruenit, de iure iur.* Sic Nauar. *ſum. c. 22. n.* 23. Caiet. *tr.* 17. *reſponſion. reſponſ.* 4. *tom.* 1. & alij.

171 *Poteſt de iuſtitia petere.* Poteſt coniux adulter de iuſtitia debitum exigere ab innocente coniuge. Quia neque ab hoc priuatus eſt eo iure, nec à Iudice. Ita Sotus *in 4. diſt.* 36. *q. vnic. num.* 3. Sanch. *de matr. lib.* 10. *d.* 2. *n.* 8. *& l. 1. d.* 68. *n.* 4. Matien. *lib. 5. recopil. tit. 1. rubricæ, gloſſ. 1. n.* 101. Palati. *in 4. diſt. 35. d. 1.* Henriq. *lib. 11. c. 15. n.* 16. Petr. de Soto *de matr. lect. 16. § penult.* & alij plurimi, quos Sanch. citat.

172 *Quid dicendũ ſit expono.* Exiſtimo, coniugem adulterium patrantem, ante Sententiam Iudicis poſſe de iuſtitia exigere debitum. At ſi priuetur vel à Iudice, vel à coniuge, poterit quidem deinceps amicè petere, & rogare, non verò de iure obligare coniugem. Cenſebitur autem illum à coniuge priuari innocente, ſi cum petit, ei neget, ſciens, eum adulterium commiſiſſe. Ratio meæ reſolutionis eſt, quia matrimonium eſt quædam ſocietas & contractus, cui tacitè apponitur pœna debitum non exigendi. In aliis autem contractibus reus non eſt ipſo iure priuatus; ſed priuandus, vt filius, qui occultum crimen in patrem commiſit exhæredatione dignum. Certè hæc eſt veluti pœna conuentionalis iure diuino, ac naturali impoſita inter omnes contrahentes, vt frangenti fidem fides non ſeruetur: Pœna autem conuentionalis non debetur in conſcientia, ante ſententiam Iudicis, vel ſaltem antequam pars ipſa illam petat.

PROBL. XXIV.

Qui filium ſuſcepit ex adulterio, illúmque reliquit inter filios legitimos mariti adulteræ, præter alimenta, tenetur etiam & non tenetur occurrere damno hæreditatis, quæ legitimis hæredibus adimitur: & damno dotis, quam pater putatiuus puellæ ſpuriæ tradidit, credens eam eſſe propriam filiam.

Etiamſi adulter agnoſcat ſuam eſſe prolem, non tenetur ad reſarciendum damnum filiis legitimis, ſi ipſe non fuit ſuppoſitionis author. Quia huius damni ſola adultera eſt cauſa: ipſa enim filium ſupponit tanquam legitimum, adultero ſolum tacendo permittente. Certè ſi adultera procuraret abortum, non diceretur adulter homicidij cauſa, eo quod ipſe ſuppeditaſſet prolem, niſi ſuaſiſſet, vel adiuterium præſtaſſet. Ergo pari ratione non cenſebitur ſuppoſitionis cauſa, ac proinde nec damni ex ſuppoſitione ſecuti. Sic Sotus *lib. 4. de iuſtit. quæſt. 7. art.* 2. citat Pennam, Barthol. à S. Fauſto *in ſpecul. d.* 23. *quæſt.* 8. *num.* 8. Et Pitigian. *in 4. part. 2. diſt. 15. quæſt. 2. art.* 5. Diana *part. 2. tract.* 17. *reſol.* 55. aliique recentiores teſte Leſſio *l. b.* 2. *cap.* 10. *dub.* 6. *num.* 43. aſſerunt ſatis eſſe probabile. 173 *Non tenetur.*

174 *Tenetur omninò.* Adulter, ex quo ſpurius ſuſceptus eſt fœtus, tenetur ſicut adultera ad damna illa reſarcienda, licet author ſuppoſitionis non fuerit. Quia adulter non minus quam adultera eſt huiuſmodi damni cauſa. Ita Azor. *part. 3. lib. 5. cap. 6. & 7.* Manu. *ſum. tom. 1. cap.* 188. *num.* 1. Nauarr. *ſumm. cap.* 16. *num.* 40. Reginald. *tom. 1. lib. 10. num.* 188. Leſſi. *citat. num.* 46. Turrian. 2. 2. *tom. 2. diſt. 30. dub.* 2 Vaſq. *opuſc. de teſtament. cap.* 5. § 1. Rebel. *de iuſt. part. 1. lib. 3. quæſt.* 10. *numer.* 11. & alij communiter.

175 *In primam ſententiam valde inclinor.* Porrò hanc ſententiam probabiliorem, & in praxi reor eſſe tutiorem. Attamen valde in primam inclinor. Nec enim adulter proxima eſt illius damni cauſa, ſed remota, cum ipſe non intenderit generare, ſed ſolùm ſuam explere libidinem: adultera verò eſt cauſa proxima, quæ partum ſpurium tanquam legitimum marito ſuppoſuit.

PROBLEM.

PROL. XXV.

Adultera coniux tenetur, & non tenetur marito pecunias ex adulterio acquiſitas reſtituere.

176 *Tenetur quidem.* TEnetur equidem. Quia maritus eſt dominus corporis vxoris ſuæ quoad actus coniugales,& ſaltem propter adulterij iniuria gerenda eſt coniugi reſtitutio. Sic Molina *tom.1. de iuſt. tr.2.d.94.*Reginald.*l.10.n.193.*Nauarra *de reſtit.l.3.c.1.n.136.* Bannes 2.2. *q.62.a.5. dub.5.* & alij.

177 *Non tenetur.* Non tenetur. Quia non pro omni iniuria reſtitutio pecuniaria debetur, ſed pro iniuria cum damno pecunia æſtimabili. Ita Bonac. *de contract. d.1 q. punct.3.n.12.* Graf. *tom.1. conſil.lib.5.de furtis,conſil.2.*Megala *p.2.lib.2. cap. 32.num 24.*Diana *part.2.tract.17.reſol.7.*Vaſq. *opuſc.de reſtit.cap.7.dub.2.* Syluest.*v.Reſtitutio,* §.2. Leſſi. *lib.2. cap.14.dub.8.n.60.* Azor. *p.3. lib.4.c.21.q.2.*

178 *Hanc ſententiam reor eſſe probabiliorē.* Valde probabilem primam ſententiam eſſe puto,ſciens iuxta Canoniſtarum mentem, acceptum pro opere,quod leges puniunt, eſſe reſtituendum:cum autem adulterium à lege puniatur, quod ex illo accipitur reſtituendum erit,ſi non marito, ſaltem vel pauperibus, vt multi apud Couarruu. *ad reg.peccatum part. 2.* §.2. vel ei,qui dedit, vt vult Sotus, quem Couar.citat, & ſequitur. Attamen probabiliorem ſecundam;Quia *l.idem ſi ob ſtuprum, ff.de condict.ob turpem cauſam, & l.Generaliter, de verbor.oblig.*quas aduerſarij citant,licèt pacta turpia reſcindant, & tollant obligationem ciuilem,ob quam in iudicio poſſit peti promiſſum: non tamen reddunt irritam acquiſitionem pecuniarum ex tali cauſa: nec faciunt inhabilem accipientem, ad comparandum earum dominium.Igitur poſſunt fœminæ coniuges ſibi lucrum ex adulterio acceptum retinere: nec obnoxiæ ſunt reſtituendi,aut marito, aut aliis reſtitutioni: niſi tale pretium ab iis acceperint, qui poteſtatem alienandi non habent,vt Religioſi, filij familias, &c.

CAPVT XVII.

Circà Sacrilegium.

PROBL. XXVI.

Sacerdos ſimul ac Religioſus pr:ſeſſus delinquens contrà ſextum Præceptum, committit,& non committit duplex Sacrilegium alterum contra Ordinem ſacrum,alterum contra votum ſolemne caſtitatis.

179 *Duplex ſacrilegium eſt.* DVplex Sacrilegium committit.Quia ſunt duæ circumſtantiæ ſpecie diuerſæ, altera ratione Ordinis ſacri,ſiue ſit ſacerdotalis, ſiue Diaconatus, ſiue Subdiaconatus:altera ratione voti ſolemnis: prior quidem ex præcepto Eccleſiæ ſacris Ordinibus annexo, quæ ob honorem & ſanctitatem Ordinis ſacri prohibet venereos actus iis, qui ſacris Ordinibus initiantur;poſterior ex obligatione voti ſolemnis,quæ eſt ſpecie diuerſa à priori: ſicut obligatio audiendi ſacrum ex voto, & ex præcepto Eccleſiæ ſpecie inter ſe diſtinguuntur,& duplex piaculum eſt illarum violatio. Sic Petr.à Ledeſm. *de pænit.cap.10.num.1.& 2.*Sotus *lib.8.de iuſt. q.1.a.5.* Paludan.*in 4.diſt.36.q 4. a.1. num. 14.* Paleot. *de ſpuriis, cap.16.* Et hanc ſententiam debent neceſſariò tenere, qui aſſerunt,obligationem caſtitatis in ſacris Ordinibus oriri ex præcepto,non ex voto.Hi ſunt Valent. *part.4. tract.de Sacram.Ordin.d.9.q.5. pun.5.* Turrecr. *c.Placuit,a.1.num.16.* & alij apud Sanch.*lib.7. de matr. d.27.num.9.*

Non duplex,ſed vnicum perpetrat Sacrilegium. Quia huiuſmodi obligationes eiuſdem ſpeciei ſunt: obligatio enim caſtitatis in ſacris Ordinibus ex voto implicito caſtitatis oritur, & non ex præcepto: votum autem ſolemne caſtitatis in ſacris Ordinibus, & profeſſionis votum ſunt eiuſdem ſpeciei; nam Eccleſia imponit præceptum caſtitatis iis, qui ſacris initiantur,mediatè, id eſt, mediante voto caſtitatis implicito, & ſic intendit eos ex voto obligare; quod ſi fortè expreſsè noluerint caſtitatem implicitè vouere, & ſe ad illam ex voto obligare: ne euadant tunc quidem mediante voto, imponit illis præceptum ſeruandi illam. Ita Sanch.*citat.num.28.* Leſſi. *lib.4.cap.3.dub. 12.num.87.*Corduba *ſum.q.3.* Caiet.*2.2.q.186. a.9 dub.1.*Ludou.Lop.*part.1.Inſtr.c.29.*Ouand. *in 4.diſt.25.q.vnic.poſt 9.concl.corol.2.*Manuel. *tom.1.cap.53.num.5.* Medi. *ſum. lib.1. cap.14.* §. 18. 180 *Non eſſe duplex ſacrilegium.*

Probabilis valde eſt prima ſententia, hæreo tamen ſecundæ probabiliori mihi. Ex qua colligo, ſi Religioſus ſacris Ordinibus initiatus ſit profeſſus,ſatisfacere confeſſioni dicendo, ſe eſſe profeſſum,& tacendo, ſe eſſe Sacerdotem. Sacerdotem non profeſſum ſatisfacere dicendo,ſe ſacros habere ordines, vel caſtitatis votum, tacendo ſe eſſe Sacerdotem. Epiſcopum ſatisfacere, dicendo,ſe eſſe ſacris initiatum, vel votum habere caſtitatis.Profeſſum ſatisfacere, dicendo,ſe votum caſtitatis violaſſe, haud explicando, ſe eſſe Religioſum. Haſce omnes ſequelas deducit,ac approbat Filliuc. *tract.30. num.125.*& Sanch.*à num.27.vſque ad 98.* 181 *Secundæ hæreo ſententiæ.*

PROBL. XXVII.

Profeſſus violans caſtitatem ſatisfacit,& non ſatisfacit confeſſioni dicendo, ſe habere caſtitatis votum, haud declarando eſſe ſolemne.

NOn ſatisfacit. Quia circumſtantia Religioſi ſtatus,& voti ſolemnis eſt notabiliter aggrauans:vnde ſaltem huius circumſtantiæ ratione tenetur Religioſus profeſſus ſtatum exponere. Quemadmodum qui mille aureos furatur,non ſatisfacit in confeſſione dicēdo: 182 *Non ſatisfacit.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN